

Slobodan Bobo Slovinić

MILOŠ ŠOBAJIĆ, Slike, skulpture, instalacije

Moderna galerija, 31.07.2005.

U budvanskoj Modernoj galeriji, krajem jula i početkom avgusta ove godine, priređena je samostalna izložba slika, skulptura i instalacija, našeg poznatog likovnog umjetnika Miloša Šobajića (1945). Istovremeno, na samostalnim izložbama u galeriji "Josip Bepo Benković" u Herceg Novom, te na otoku Gospa od Škrpjela, prikazan je njegov ukupan najnoviji stvaralački opus. Šobajić je diplomirao (1970) na Akademiji likovnih umjetnosti u Beogradu, a od 1972, živi i stvara u Parizu. Do sada je imao tridesetak samostalnih, a izlagao je na brojnim grupnim izložbama u našoj zemlji i inostranstvu. Djela mu se nalazi u mnogim svjetskim muzejima, galerijama i javnim kolekcijama. Aktuelne izložbe u Crnoj Gori, prati izuzetno sadržajna kolorna monografija: "Miloš Šobajić u svetlosti kritike – hrestomatija", koju je priredila istoričarka umjetnosti Ljubica Miljković, a objavio beogradski "Cicero".

U budvanskom izložbenom prostoru, prezentirano je sedam slikarskih ostvarenja velikih dimenzija, četiri galerijskog formata, te jedna skulptura i instalacija. Šobajićevo stvaralaštvo pripada sferi figuralnog, a supstencijano, ono je najdirektnije vezano za ljudsko stvorenje, njegovo neposredno okruženje, egzistencijalna gibanja, traume, strahove i neuroze. Na početku svog kreativnog turnusa, Šobajić je slikao neizdiferenciranu gomilu, masu ljudskih spodoba u čudesnom kololetu i stradalničkom mimohodu. U kasnijim fazama, na njegovim eksplikativnim, diferencirano se izdvaja jedinka u skućenom i zatvorenom prostoru, u dinamičnom pokušaju da iskoči, probije zid i spasi se fobičnosti. Ta ljudska prilika, neka

je vrsta univerzalizovane lutke, obezličene fizionomije, zapretna u svakodnevni tehničko-tehnološki rekvizitorij, poput ležaja, sjedišta, sanitarne opreme, grijućih i rasvjetnih tijela, cijevi, šipki, opruga, žica. Na horizontima otpadnih velegradskih poligona, u haotičnoj ovovremenosti, otuđena i iztraumatizirana jedinka pokušava u grču da egzistira. U daljnjim inspirativno-kreativnim istraživanjima i sublimatornim iskoracima, Šobajić ljudsku figuru u potpunosti simplificira do znakovnih simbola, zapravo do univerzalizovanih relikata, ruke-šake i noge-stopala. Prvim se definišu graditeljsko-stvarateljski i rušiteljsko-uništavajući kodovi, a drugim eksplicitni egzistencijalno-kinetički potencijali. Rekvizitorski arsenal se značajno sažima, u prvom planu su sanitarni elementi, prije svih lavabo, a zatim kada, tuš kabina, NJC šolja, čučavac, pisoar. Takođe, prostorne koordinate se sužavaju, scena je mikro zumirana, dramatski zaplet, događa se upravo tu pred posmatračem, zapravo prizor iskače iz okvira eksplicitata, te gledalac postaje neposrednim sudionikom igrokaza. Autor ukazuje na činjenicu da postoji mogućnost spiranja trauma i akcijoznosti, duhovne, mentalne i svekolike druge prljavštine, te da će kanalizaciono grotlo, sve to uspjeti da proguta i nataloži ga u adskim ponorima.

Šobajićevi kompozicioni sklopovi su znalački prostudirani i izbalansirani, a fundirani su na veoma značajnim crtačkim iskustvima. Pretpostavljena slikarska površina, geometrizirano je podjeljena u više segmentarnih ravni, a u djelimično izmještenom središtu, supstituiše se dramaturgizirano volumenozna masa sa naglašenim simbolima šake ili stopala. Preko isturenog ručnog ekstremiteta kao da je navučena debela gumena rukavica, a na nožnom se često javlja patika, ili pak elegantna cipela. Kako bi povećao ubjedljivost i plastičnost slikarskog prizora, kojeg u dvodimenzionalnoj ravni oslikava na

maestralan način, Šobajić neposredno inkorporira djelove obuće, vješto nadgrađuje djelove isturenih formi oslikanim poliesterskim supstratom, te kolažno podlijepljuje rebrastu pakung–lepenku, pleksi staklo, karton, kanap, žice, šipke i druge materijale. Šobajić u početnom kreativnom turnusu, uslovno rečeno pozadinski isječak, oslikava relativno neutralnom, ravnom i glatkom hromatskom supstancom. Slijedi eruptivno linearno proctavanje energetsko–simboličkih formi, a nakon toga gestualno i eruptivno slikanje gustim, intenzivnim i pikturalnim koloritnim nanosima. Pritom, Šobajić znalački vrši smjenu glatkog i rustikalnog, likidnog i pastuoznog, toplih i hladnih tonova, a posebno vješto melažira tamne nanose na svijetlom, ili pak veoma svijetle na mrkim površinama. I gotovo po pravilu, sve su forme i oblici mjestimično i maestralno povezani geometriziranim linearno–crtičkim konstruktivizmom. Njegovi scenski prizori, veoma su intenzivno osvjetljeni iz nekog neizdiferenciranog izvora i rakursa, a uz to, vješto naglašenom

smjenom bačenih sijenki, svi njegovi slikarski eksplikati, zrače ubjedljivom plastičnošću i prostornom iluzornošću. Šobajić je uz tematsko–likovni prosede, odista majstorski savladao tajnu slikarskog postupka i zanatskog umjeća, međutim, to mu nije donijelo potrebno smirenje. Istražujući nadalje, Šobajić se poneseno usmjerio ka prostornim skulptorskim varijacijama, razvijajući dubinski svoju ideju u neposrednom materijalu. U tom pravcu, on se koristi najraznovrsnijim predmetima, odbačenim željeznim konstrukcijama, mašinama, napravama, cijevima, oprugama, žicama, šrafovim. Simboličke djelove ljudskog korpusa, Šobajić realizuje u intenzivno oslikanom poliesteru, a sastavni djelovi skulptura su nezaobilazni sanitarni elementi, galanterija, djelovi obuće i odjeće. Kako u slikarskim i skulpturalnim eksplikatima, tako i u prostornim instalacijama, Šobajić odista dostiže moćnu ekspresivnost prizora, ali koja ne odiše stravičnošću i beznađem, već opominjujućim dahom optimističkog predznaka.